

קבלת תרומות בכסף ובכוח אדם מארגונים, קבוצות או אנשי דת נוצריים**מסמך עקרונות****הקדמה**

א. בעקבות התגברות פעילותם של נוצרים אדוקים בדתם בארץ ובחו"ל המביעים אהדה מדינית להשקפה לאומית ישראלית, אהדה שהיא מועילה מאד, וחשוב גם לחזק אותה מצד עצמה בתחומים שונים, מדינית, צבאית כלכלית ועוד, נדרשנו לתופעות רבות המעמידות שאלות הלכתיות קשות. תורתנו מחנכת אותנו לדרכי שלום ומחייבת אותנו להיזהר שלא לעורר מחלוקות מיותרות בין יהודים לבין לא - יהודים מחד, אך מאידך אין היתר לעבור על גדרים הלכתיים ברורים. גם במקום שאין גדר הלכתי ברור, אבל ניתן לראות סכנה מתפתחת אזי "חמירא סכנתא מאיסורא", ואסור לעם ישראל, לדעתנו, להכניס את עצמו בסכנות רוחניות בעניין חמור כל כך כמו ע"ז, כדי לגייס תמיכה במאבקים אחרים. שבענו תופעות הסטוריות של שעבוד לגורם זר אחד, רק כדי להשתחרר מגורם אחר.¹

לאחר מספר ברורים שערכנו עם רבנים ידועים בציבור שלנו,² וקבלנו את הסכמתם [לקו העקרוני בנייר עמדה זה ולא לניסוח המדויק] אנו רואים לנכון להודיע לאנשי הציבור בבנימין את הדברים הבאים:

הבעיות ההלכתיות

ב. בהווה ובעבר הסתייעה מדינת ישראל בעזרתם של גויים ושל מדינות שתמכו בה כספית ומדינית מתוך הכרתם בצדק ההיסטורי של דרישת שיבת ציון והקמת מדינת ישראל. אבל יש לדעת, כי לאחרונה משקיעים גופים כנסייתיים, ארגוני דת נוצריים ואנשי כמורה כסף רב ומאמצים גדולים במפעלי פיתוח ציוניים בארץ, כשמטרתם כוללת גם רצון לעורר בציבור הישראלי אהדה ובעקבותיה משיכה לאמונתם. מבחינתם של חלק גדול מארגונים אלה פעולה זו היא שלב ראשון לקראת העברת יהודים על דתם בעתיד. הדברים נאמרים בגלוי באתרי האינטרנט של חלק מהם ובפרסומים המיועדים לציבור הנוצרי התומך בהם.³

ג. על פי החלטה של ארגונים נוצריים רבים מלפני מספר שנים⁴ הם פועלים בכוונה תחילה לטשטש את ההבדלים בין דתם לבין האמונה היהודית כאילו מדובר על מחלוקת קטנה ושולית, כיוון שזנחו ברובם את ההטפה הישירה להמרת דת. ישנן תופעות שמתנדבים שלהם מתערבים עם יהודים בחיי יום - יום, מצטטים פסוקים מהתורה והנביאים, מתלבשים כיהודים עד כדי לבישת ציצית ונטילת ידיים בברכה לפני האוכל. תופעה זו גם אם נעשית בתמימות ממשיכה את המגמה של טשטוש ההבדלים בין יהדות לנצרות.

ד. ישנם מקרים בהם עזרתם הכלכלית בכסף או בכוח אדם יוצרת תלות, ובלעדיה יש חשש שמפעלים תעשייתיים או חקלאיים לא יוכלו להמשיך ולהתקיים במתכונתם הנוכחית. ניתוק הסיוע שנותנים גופים נוצריים אלה עלול להסב נזקים משמעותיים למקבלי הסיוע ותלות זו עלולה להשפיע, במודע או שלא במודע, על החלטותיהם. יתירה מכך, ישנם ארגונים שניתן לראות בעליל שהם חותרים לרכישת מעמד צבורי, להשפעה על מקבלי החלטות ולרכישת זכויות וקרקעות בארץ.

¹ פי' הרמב"ן על התורה תחלת פר' ז'יחי'.

² הרבנים (לפי סדר א' ב') הם: הרב אבינר שלמה, הרב אריאל יעקב, הרב דרוקמן חיים, הרב דרורי צפניה, הרב ליאור דב, הרב ליכטנשטיין אהרון, הרב מלמד זלמן, הרב פרל גדעון. [ישנם מספר רבנים נוספים שאנחנו מחכים לתשובתם]

³ פרטים רבים על אתרים ופעולות אלה, ויתר העובדות המתוארות בסעיפים בהמשך, ניתן לקבל אצל הגב' מינה פנטון מירושלים ובאתר של הארגון Jewish Israel העוסקים במידע על חדירת ארגונים נוצריים למערכות המדינה והחברה בארץ.

⁴ הכינוס של הארגונים הנוצריים בשנת תשי"ב (1952) בלוזאן שבשוויץ כפי שמתאר הרב רבינוביץ' ז"ל בספרו 'צלב הכסף'.

ה. ישנן קבוצות מבין הגופים האלה שרואות את הנוצרים כחלק מ"בית ישראל" הזכאים על פי אמונתם לעלות לארץ כיהודים. הם מנסים להביא קבוצות גדולות לארץ לתקופות ממושכות על מנת שייצרו קשר עם אזרחים ישראלים. באחד המקרים ניסו אפילו להקים מכינה קדם-צבאית לנוצרים להביא לגיוסם של נוצרים לצה"ל מתוך מחשבה שדרך זה יוכלו להעלות לישראל מאות בחורים לא - יהודים. ע"י כך וע"י קיום מנהגים יהודיים הם מנסים לקבל הכשר כאילו הם ענף חוקי של יהדות ועם ישראל. יש אנשים מתוכנו שגם הם מתפעלים מהעניין, ורואים בהם מקרבי המשיח, ואינם שמים לב, כי אמונתם בע"ז ובאותו האיש נשארה כשהיתה. תופעה זו היא מסוכנת מאד, וכשהיא מופעלת מול אנשים שאינם בקיאים בתורה, היא מושכת אותם להתקרבות לאותם נוצרים גם באמונתם. תופעות כאלה הן עובדות המתפשטות והולכות, ולחלק מהן יש אף תיעוד מצולם. חלק מארגונים אלה רוכשים קרקעות בקנה מדה גדול מאד על מנת לפתח אתרים נוצריים (כמו למשל על שפת הכנרת). יש מהם הפועלים כ'לובי' בתוך המערכות הצבוריות, המפלגתיות והממלכתיות, ומנעו לדוגמה את תיקון חוק המיסיון שכבר הוסכם ונוסח ע"י ועדה בכנסת.

ו. ישנן תופעות שארגונים נוצריים דתיים התורמים לחוגי הימין ולהתישבות ביש"ע מנצלים את העובדה שצבור זה מקבל אותם, והדבר מסייע להם לקבל מעמד בחלקים אחרים של החברה הישראלית וגם במערכות ממשלתיות. הטענה הנשמעת מפי לא מעט אנשים בהקשר הזה היא: 'מה אתם רוצים הרי ביש"ע במקום דתי ולאומי מקבלים אותם בשמחה!'. הדבר מסייע להם לקבל מעמד וזכויות ולתקוע כאן 'יתד' כלשונם. גורמים כאלה שותפים לא פעם לתכניות של הגדלת הבסיס הנוצרי הדתי בארץ, ולהרחבת השפעתם הדתית הישירה והעקיפה, ובפרט על ציבור מסורתי וחילוני. באופן זה, גם מי שמרגיש עצמו מחוסן ואינו מושפע באופן השקפתי מהם, תורם לחיזוק מעמדם והשפעתם.⁵

ז. אנחנו עדים לתופעות מדאיגות עוד יותר, של אנשים דתיים הקשורים בתמימות למערכות כאלה של עזרה וסיוע שמשתתפים באירועים וטכסים או באתרי אינטרנט כאלה, נותנים הכשר לאמירות של השפעה נוצרית, ואפילו מעודדים שותפות יהודית - נוצרית - דתית כאילו הם שני ענפים קרובים של מהלך הגאולה של עם ישראל מתוך חוסר הבנה תורני והלכתי. הדבר מעיד על בלבול השקפתי שמופיע מתוך הקשר התמים הזה מצדם.

ח. בעבר מי שחי בגולה בין הנוצרים ספג מגיל צעיר התנגדות טבעית ואינסטינקטיבית בריאה לדת הנוצרית שבמידה רבה חיסנה אותו נגדה. פה בארץ, בהעדר חסינות זו, גדולה במיוחד החובה להיזהר מאסטרטגיה מתוחכמת של גופים נוצריים כאלה ומן המעשים, ה"תמימים" כביכול, הנובעים ממנה. "חמירא סכנתא מאיסורא" (חולין י ע"א)⁶ ו"חכם עיניו בראשו" (קהלת ב יד).

מסקנות הלכתיות

ט. על פי ההלכה אסור לציבור יהודי לקבל צדקה מגוי מפני חלול ד' ומפני שאסור להקנות להם זכויות על ידי קבלתה מהם. מאידך, מותר לקבל מגויים תרומות שאינן "צדקה לעניים" אלא מתנה מתוך כבוד. לפיכך, אם הם נותנים מתוך כבוד למפעל היהודי בא"י⁷, מותר לקבל מהם אפילו אם הם עובדי ע"ז⁸ ובתנאי שהדבר מתיישב עם הסעיפים הבאים (י - יב).

⁵ צורה כזאת של קבלת תרומות נאסרה על ידי רבותינו הרב שפירא זצ"ל והרב אליהו זצ"ל למשל מקרן 'ידידות' בגלל הקשר שלה לארגונים המפיצים נצרות. דבר זה הוגדר על ידי הרבנים זצ"ל כמסייע לע"ז, למרות שהיה מדובר רק על קשר עקיף עם אותם ארגונים נוצריים.

⁶ הצלת יהודי מגויים שתפסו אותו כדי להעבירו על דתו דינה כפיקוח נפש - שולחן ערוך אורח חיים סי' שו סעיף יד.

⁷ לדעת הרב צפניה דרורי יש לסייג את זה לארגונים חילוניים בלבד מהסבה הבאה; מאז הקמת מדינת ישראל הנצרות ספגה מכה קשה. בעת האחרונה הארגונים הנוצריים מתחזקים מאד מאחר והם מרימים דגל חדש; 'השותפות שלהם ושלנו

י. ההלכה רואה בנצרות - גם בזרמים שלא מכניסים פסלים לכנסיות שלהם⁹ - עבודה זרה¹⁰. זאת גם לדעת אותם הפוסקים הקובעים שהתורה איננה אוסרת אותה¹¹ למי שאינו יהודי¹². ליהודי הדבר אסור באסור ע"ז, כאמור. פשוט אם כן שאסור להשתתף בכנסים נוצריים שיש להם אופי דתי כלשהו.

יא. לאור העובדות שתוארו באריכות בסעיפים ב - ו, קבלת כספים מארגונים נוצריים מסויימים מחזקת בפועל את השפעתם ואחיזתם בארץ, ובכלל זה גם פעילות מסיונרית גלויה ונסתרת של המרת דת. קבלת תרומה מארגונים אלו היא בכלל מסייע לע"ז¹³. ועל כן, אין לקבל סיוע, לא בכסף ולא בכוח אדם, מארגונים שמטרתם הנסתרת, וכ"ש הגלויה, היא פעילות מסיונרית.

יב. טשטוש הגבול החד בין אמונתנו לבין הדת הנוצרית¹⁴, פוגע בהתנגדות היהודית השורשית - המונחת ביסוד זהותנו - לע"ז על כל גווניה. לכן אין לקבל סיוע, לא בכסף ולא בכוח אדם, מארגונים הפועלים בדרכים המקדמות טשטוש ההבדלים בין השקפתם לאמונתנו. באופן טבעי קבלת כספים במקרים רבים יוצרת אהדה כלפי הנצרות, קרי - עבודה זרה. אהדה זו היא תופעה חמורה כשלעצמה¹⁵, והיא אסורה על פי ההלכה משום "לא תתן להם חן" (גם אם בעז"ה, לא תביא להשפעה דתית). לכן אין לקבל סיוע, לא בכסף ולא בכוח אדם, מארגונים הפועלים ליצירת אהדה לדת הנוצרית, ואין להשתתף אתם באירועים שמחזקים מטרות אלה. כמו כן, גם אם אין זו מגמתם, יש סכנה גדולה לקבל כספים או עזרה בכוח אדם מאנשי דת, מכנסיות או מארגונים נוצריים היוצרים תלות בסיוע שלהם¹⁶ אם קיימת אפשרות שכתוצאה מקבלת תרומתם תהיה האדרת האהדה לדתם.

בגאולה! הם כמובן בטוחים שהגואל שלהם יבוא, ואז גם אנחנו נקבל אותו. כרגע עצם קבלת התרומות מארגונים דתיים תורמת לחזקתם בעיני שכניהם, וזהו לדעתו בדיוק האסור הנסמך לפסוק 'ביבוש קצירה תשברנה' ע"פ הגמרא (ישעיה כז' יא ע"פ ב"ב י:).

⁸ שו"ע יו"ד סי' רנד' סע' א, יד רמ"ה ב"ב פרק א' סי' קלב', רמ"א שם סעיף ב. יש גם מגבלות וחריגים; ראה רמ"א רנט סעיף ד ושו"ת בית שערים או"ח סי' סא.

⁹ שו"ת בנין ציון סי' סג; שו"ת יביע אומר חלק ב, יו"ד סי' יא.

¹⁰ ראה הלכות עבודה זרה ג ד: "ואפילו הגביה לבינה ואמר לה 'אלי אתה' וכן כל כיוצא בדיבור זה חייב". וראה לח"מ שם. ראה גם בגרסה הבלתי מצונזרת של הלכות עבודה זרה ט ד ועי' סנהדרין סג ב' המשתף שם שמים ודבר אחר'.

¹¹ רמ"א או"ח סי' קנו סעיף א. ראה שאלת יעב"ץ חלק א סי' מא שמסביר שלא היה הוגן לאסור על האומות לעבוד ע"ז "בשיתוף" לאור נטייתן הטבעית המתוארת בדברים ד יט לראות בכוחות הטבע של עולם הזה מי שמנהיגים את העולם.

¹² ראה תבואות שור סי' ד: "לא מיבעי אם ישראל שחטו לשיתוף דהור"ל זבחי מתים כיוון שמצווה על השיתוף כדאיתא בסנהדרין דף סג ... אלא אפילו גוי ששחט לשיתוף אע"פ שלא מוזהר עלה כמ"ש רמ"א ז"ל או"ח סי' קנ"ו, מ"מ לדידן הו"ל תקרובת ובכלל זבחי מתים כנ"ל פשוט".

¹³ עיין הערה 5

¹⁴ ראה שו"ת ציץ אליעזר חלק יח סי' סו: "אם יש מקום לחשוב כי מתחת להתרמות הכספיות של הא"י טמונות כוונות לרעה בשורש פורה ראש ולענה כדי להשיג עי"כ אוהדים לפעולותיהם ותעמולותיהם המסיונריות, או כדי שיהא להם עי"כ דריסת רגל לחוות דיעות בתדמית ביהכנ"ס בחיצוניותו או בפנימיותו, והדומה לזה, במישירין או בעקיפין, אזי זה בבחינה של ו'חסד לאומים חטאת', וצריך שיהי' החכם עיניו בראשו של דבר, ולא לקבל מהם שום תרומות כספיות עבור ביהכ"נ".

¹⁵ ראה רמב"ם הלכות עבודה זרה י ד וספר החינוך מצוה תכו: .. 'ועל כן בהמנענו במחשבה ובדבור ממצוא בעובדי עבודה זרה תועלת וכן, הננו נמנעים בכך מלהתחבר עמהם ומלרדוף אחר אהבתם ומללמוד דבר מכל מעשיהם הרעים ... והעובר על זה ושיבח עובדי עבודה זרה ומעשיהם, זולתי בענין שימצא שבח יתר מאד לאומתנו מתוך שבחם, עבר על לאו זה, ואין בו מלקות לפי שאין בו מעשה, אבל ענשו גדול מאד כי הוא סיבה לתקלה מרובה שאין לה תשלומין, כי הדברים ירדו לפעמים בחדרי בטן השומעים, וכל יודע דעת יבין זה'.

¹⁶ עיין שו"ת בצל החכמה חלק ג סי' מא.

יג. בכל הצעדים האלה יש לפעול מתוך עמידה על אמונתנו ע"פ דרכי ההלכה, אבל באופן אנושי, בזהירות הראויה ובסגנון נכון גם כדי לא לפגוע ביהודים החיים בארצות נוצריות או בלא - יהודים תומכי ישראל (ביניהם נוצרים¹⁷), ובלבד שתמיכתם לא מכוונת להשפיע לרעה על אמונתם הטהורה של ישראל¹⁸.

יד. בכדי לבדוק באופן מעשי מאלו ארגונים אפשר לקבל, ומאלו ארגונים יש איסור לקבל לפי העקרונות שתוארו לעיל בסעיפים ט - יג (- טשטוש ההבדלים בין יהדות לנצרות / יצירת אהדה או השפעה לארגונים נוצריים דתיים / סיוע עקיף למיסיון הארץ) פנינו לשלושה רבנים ותיקים, דוברי אנגלית, שביכולתם לעמוד באופן ישיר על טיבם של הארגונים הנוצריים, מתוך מידע הנמסר על ידי גורמים שונים. הרבנים הם; הרב יונתן בלס (נוה צוף), הרב יהושע מגנס (מרכז הרב), הרב אליקים קרומביין (אלון שבות) רבנים אלו יתנו יעוץ לרבני הישובים בהכרעה בשאלות המגיעות אליהם, וקבלו על עצמם להוות צוות למשימה חשובה זאת.

בתפלה לגאולה ולישועה שלמה, ועד רבני בנימין

הרב יחזקאל קופלד – יו"ר

הרב יהונתן בלס, הרב אלחנן בן נון,

הרב בן ציון עמר, הרב יאיר פרנק.

¹⁷ ישנם גם גישושים, של יחידים בודדים בעיקר, הרוצים להתקרב באמת להכרת היהדות (לא לגיור). אלה נמצאים בשלבים כאלה ואחרים של התענינות באמונת ד' או במעמד בני נח על פי התורה. כמובן שיש לראות זאת בעין יפה, ולקרב אותם על פי האידיאל הגדול של 'אור לגויים'. אבל - זהירות רבה דרושה באבחון נכון ולא 'תמים' של גילויים אלה. [עייין שו"ת הרמב"ם סי' קמט שבענין זה של קירוב לאמונת התורה (לא לגבי הגדרת אסור ע"ז) יש אפילו עדיפות לנוצרי על פני מוסלמי מאחר שהם מקבלים את התורה ככתבה, אלא שחשבו להוסיף עליה (ו"מגלים בה פנים בפרושם המופסד") כידוע. מאידך המוסלמים זייפו את התורה על פי שיטתם, ולפיכך אין להם יחס של אמת לתורת ד'].

¹⁸ ההיתר של הרמב"ם ללמד מצוות לנוצרי הוא רק משום ש"לא יבוא לנו מזה מכשול" (ראה ההערה הקודמת). יש להיזהר גם מאנשי דת כאלה שלמרות שהם מגדירים את אמונתם כנוצרית טוענים שאינם מאמינים כלל ב'אותו האיש' כאל. [ישנם לא מעט גויים המגדירים את עצמם כ'נוצרים' על דרך זו, אבל אין זו העמדה הנוצרית הרשמית וכל הכנסיות והארגונים הנוצריים הדתיים אינם מקבלים עמדה זו בשום אופן]. גם אם כנים הם, אמונתם כי אותו האיש הוא 'הגואל' עלולה להביא אותם למחשבה שיש לנוצרים מעמד כשותפים של עם ישראל בגאולה, ומכאן פעולות להשפעה דתית על יהודים דווקא בארץ.